

दर्शपूर्णमासादिके विगुणेऽपि अङ्गहीनेऽपि कृते फलनिर्वृतिः प्रत्यवायपरिहृ-
 र्वपस्य फलस्य निष्पत्तिर्भवत्येव । अङ्गप्रधानभेदात् यतोऽङ्गानि च प्रधानानि
 च भिन्नानि नित्येषु चेतिकर्तव्यता नास्ति । कुत इतिकर्तव्यता नास्ति अ-
 पूर्वाभावात् अपूर्वप्रयुक्ता हीतिकर्तव्यता सा च तस्मिन्नसति न भवितुमर्हति ।
 कथमपूर्वाभावः फलाभावात् कालान्तरभाविफलसिद्ध्यर्थं ह्यपूर्वं कल्प्यम् तच्चा-
 सति फले कल्पयितुं न शक्यते । तस्मान्नित्येषु यागस्यैव भाव्यत्वम् न फलस्य ।
 तस्मात्पौर्णमास्याममावास्यायां वाग्निमुद्दिश्य पुरोडाशस्त्यक्तव्य इत्येतावदुपदिश्य-
 ते । तेन दृष्टार्थानि यान्यङ्गानि संनिपत्योपकारकाणि यैर्विना प्रधानभूतयागनि-
 ष्यत्तिर्न भवति अन्यथानुपपत्त्या तावद्विरूपेत प्रधानं कर्तव्यम् नाङ्गानि अङ्गा-
 न्नानं तु काम्यप्रयोगार्थम् । अतोऽग्निकालपुरोडाशमात्रमादरणीयम् अन्यदङ्गजात-
 मदृष्टार्थं नादरणीयमिति । कथं तर्हिदिशे निष्फले पुरुषस्य प्रवृत्तिरिति चेत् ।
 उच्यते । प्रत्यवायानुत्पत्त्यर्था प्रवृत्तिर्न तु फलार्था विहिताकरणाद्धि प्रत्यवायः
 स्मर्यते (मनु० ११. ३३.) अकुर्वन्विहितं कर्म प्रायश्चित्तीयते नर इति ॥ अतो नित्य-
 कर्मणो निष्फलत्वादपूर्वाभावादितिकर्तव्यता नास्तीति हीनाङ्गस्यैव प्रयोग इति
 केचित्सिद्धान्तमाहुः । तदेतन्नोपपद्यते । कथम् । भावनातो हि तिस्र आकाङ्क्षा
 जायन्ते किं केन कथमिति । तत्र कथमिति कर्तव्यताकाङ्क्षा नित्येऽप्यस्ति । त-
 स्मादत्राप्यस्तीतिकर्तव्यता । सत्यम् अस्त्येवेहाप्याकाङ्क्षात्रयम् तथापि किम्-
 आकाङ्क्षायाः समानपदोपात्तेन यागेनैव पूरणात्तन्निर्वृत्युपयोगिन्येवेतिकर्तव्यता
 कथम्-आकाङ्क्षया गृह्यते न त्वदृष्टोपयोगि प्रयाजाद्यङ्गम् अदृष्टस्य साध्यस्याभावा-
 दिति चेत् । न । यागस्य स्वतोऽपुरुषार्थत्वेन प्रवृत्त्यन्यथानुपपत्त्या समानपदो-
 पात्तं यागमुत्सृज्य सर्वेषामभिमतस्य प्रत्यवायपरिहारस्यैव भाव्यतया कल्पनात् ।
 ननु चेत्सर्वेषामभिमतः स्वर्गः किमिति न कल्प्यते तस्य शरीरारम्भहेतुतया
 मोक्षविरोधित्वेन मुमुक्षूणामनभिप्रेतत्वात् प्रत्यवायपरिहारस्तु तैरपीष्यत एव ।
 कथम् तस्मिन्पापे एतज्जन्मोपार्जिते भवान्तरोपार्जिते वा स्थिते सति तदुप-
 भोगहेतुभूतशरीरारम्भावश्यंभावेन मोक्षाभावात् । अमोक्षार्थिनाप्यवश्यं पापक्षय
 एषितव्य एव समीहितफलाय इतरथाप्रक्षीणे पापे फलाप्राप्तिः । तस्मान्नि-